

BÖLÜM 29

Yaşlılarda Güncel Psikososyal Yaklaşımlar

Gül ÜNSAL¹
Yeter ÇUVADAR BAŞ²

Öğrenme Hedefleri

1. Yaşlılık ve yaşlanma kavramlarını tanımlayabilme
2. Psikososyal yönden yaşlı kavramını açıklayabilme
3. Yaşlılıkta görülen psikososyal sorunları tanımlayabilme
4. Yaşlılıkta görülen psikososyal sorunlara yönelik güncel yaklaşımlar hakkında bilgi sahibi olma

Bölüm Başlıkları

Giriş

Psikososyal Yönden Yaşlılık ve Yaşlılık Sürecinde Görülen Psikososyal Sorunlar

Yaşlılara Yönelik Psikososyal Müdahalelerin Amacı

- Demansa Yönelik Güncel Psikososyal Müdahaleler
- Depresyona Yönelik Güncel Psikososyal Müdahaleler
- Sosyal İzolasyon ve Rol Kaybına Yönelik Güncel Psikososyal Müdahaleler
- Anksiyeteye Yönelik Güncel Psikososyal Müdahaleler

Yaşlılara Yönelik Güncel Psikososyal Müdahalelere Yardımcı Teknolojiler

Gözden Geçirme Soruları

Kaynaklar

1 Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği AD, gulunsal@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-8533-2511

2 Öğr. Gör., İstanbul Gedik Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım, yetercuvadar1@outlook.com, ORCID iD: 0000-0001-9020-1655

Kaynaklar

1. Adams ML, Katz DL, Shenson, D, A healthy lifestyle composite measure: significance and potential uses. *Preventive Medicine*. 2016;84, 41-47. Doi:10.1016/j.yp-med.2015.12.005
2. Yerli G. Yaşlılık dönemi özellikleri ve yaşlılara yönelik sosyal hizmetler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2017; 10(52): 1278-1289. Doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1979>.
3. Altunöz U ve ark., Dimensions of agitation based on the Cohen-Mansfield Agitation Inventory in patients with dementia. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2015; 26:116-22.
4. Alzheimer's Association. 2017 Alzheimer's disease facts and figures. *Alzheimer's & Dementia*. 2017;13(4):325-373. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jalz.2017.02.001>.
5. Kędziora-Kornatowska K. Podstawy biologicznego starzenia się organizmu człowieka oraz mechanizmy starzenia się. Muszalik M, Kędziora-Kornatowska K (eds). *In: Pielęgnowanie pacjentów w starszym wieku*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warsaw ; 2018. p. 3-12.
6. Puto G. et al. Psychosocial problems affecting the elderly. *Medical Studies/Studia Medyczne*. 2019; 35 (3): 224–229. Doi: <https://doi.org/10.5114/ms.2019.88421>.
7. Aslan M, & Hocaoglu Ç. Yaşlılarda intihar davranışı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2014; 6(3): 294–309. Doi: <https://doi.org/10.5455/cap.20131229101314>.
8. Esmailzadeh S, Oz F. Effect of psychosocial care model applied in an “elderly day care center” on loneliness, depression, quality of life, and elderly attitude. *Nigerian Journal of Clinical Practice*. 2020;23:189-97. Doi: 10.4103/njcp.njcp_366_19.
9. Vernooij-Dassen M, Moniz-Cook E, Verhey F, Chattat R, Woods B, Meiland F, Franco M, Holmerova I, Orrell M, De Vugt M. Bridging the divide between biomedical and psychosocial approaches in dementia research: The 2019 INTERDEM Manifesto. *Aging & Mental Health*, 2021; 25(2): 206-212. Doi: 10.1080/13607863.2019.1693968.
10. Çam O, Engin E. “Ruh Hastalıkları Hemşireliği Bakım Sanatı 1. Baskı”, *İstanbul Tıp Kitapevi*, İstanbul; 2016. p. 625-637.
11. Spade MC, Fitzsimmons K, Houser J. “Reliability testing of the psychosocial vital signs assessment tool”, *Journal of Psychosocial Nursing*. 2015; 53 (11): 39-45. Doi: <https://doi.org/10.3928/02793695-20150915-01>.
12. Kourkouta L. Social exclusion of elderly. *Journal of Healthcare Communications*. 2016; 1(3:21): 1-3. Doi: 10.4172/2472-1654.100021.
13. Chmielecki R, Dominiak I. Psychospołeczne aspekty starzenia się i starości. Błaszczak R, Dominiak I, Wojtczak A (eds). *In: Pielęgniarstwo geriatryczne*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warsaw: 2017. p. 77-106.
14. Arslan, AE. (2022). *Huzurevi Yaşlılarının Psikososyal Ve Manevi İhtiyaçlarının Tespitine Yönelik Bir Sistematik Derleme* (Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
15. Onur B. *Gelişim Psikolojisi Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm*. Ankara: İmge; 2011.
16. Martin MF, et al. New technologies applied to psychosocial intervention in elderly people. *Intervención Psicosocial*. 2000, 9(3): 269-282. Doi: 10.1186/s12877-020-01594-9.
17. Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA). Psychosocial Interventions for Older Adults With Serious Mental Illness. *Evidence-Based Resource Guide Series*. 2021. <https://store.samhsa.gov>

18. Gibson G, Newton L, Pritchard G, Finch T, Brittain K, Robinson L. The provision of assistive technology products and services for people with dementia in the United Kingdom. *Dementia (London)*. 2016; 15: 681-701. Doi: 10.1177/1471301214532643.
19. Chan M, Campo E, Est'ève D, Fourniols J-Y. Smart homes—Current features and future perspectives. *Maturitas*. 2009; 64: 90-97. Doi: 10.1016/j.maturitas.2009.07.014
20. Kasl-Godley J, Gatz M, Psychosocial interventions for individuals with dementia: An integration of theory, therapy, and a clinical understanding of dementia. *Clinical Psychology Review*. 2000; 20(6): 755-782. Doi: [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(99\)00062-8](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(99)00062-8).
21. Lazarou I, et al. A novel and intelligent home monitoring system for care support of elders with cognitive impairment. *Journal of Alzheimer's Disease*. 2016; 54: 1561–1591. Doi: 10.3233/JAD-160348.
22. Lök N, Buldukoğlu K. Demansta bilişsel aktiviteyi artırıcı psikososyal uygulamalar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2014; 6(3): 210-216. Doi: <https://doi.org/10.5455/cap.20130704021035>.
23. Øksnebjerg L, et al. Towards capturing meaningful outcomes for people with dementia in psychosocial intervention research: A pan-European consultation. *Health Expectations*. 2018; 21: 1056–1065. Doi: 10.1111/hex.12799.
24. Rainbow TH, et al. Psychophysiological effects of dance movement therapy and physical exercise on older adults with mild dementia: a randomized controlled trial. *Journals of Gerontology: Psychological Sciences*. 2020; 75(3): 560-570. Doi: 10.1093/geronb/gby145.
25. T.C. Kalkınma Bakanlığı On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu .Ankara. 2018. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/YaşlanmaOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>
26. Açar A. Yaşlılarda ortaya çıkan psikolojik değişiklikler. *Geriatrik Bilimler Dergisi*. 2020; 3 (2): 75-80. Doi: 10.47141/geriatrik.744968.
27. Cuijpers P, et al. The effects of psychotherapies for major depression in adults on remission, recovery and improvement: A meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*. 2014; 159: 118-126. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jad.2014.02.026>
28. Senra, et al. Psychological and psychosocial interventions for depression and anxiety in patients with age-related macular degeneration: a systematic review. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*. 2019; 27(8): 755-773. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jagp.2019.03.001>.
29. Zeppego P, et al. Psychosocial suicide prevention interventions in the elderly: a mini-review of the literature. *Frontiers in Psychology*. 2019; 9(2713): 1-7. Doi: 10.3389/fpsyg.2018.02713
30. Cosh S. Depression in elderly patients with hearing loss: current perspectives. *Clinical Interventions in Aging*. 2019; 14: 1471-1480. Doi: 10.2147/CIA.S195824.
31. Landerio F, Barrow P, Musson E, et al, Reducing social isolation and loneliness in older people: a systematic review protocol. *BMJ Open*. 2017; 7(5): e 013778. Doi: 10.1136/bmjopen-2016-013778.
32. Gardiner C, Geldenhuys G, Gott M. Interventions to reduce social isolation and loneliness among older people: an integrative review. *Health and Social Care in the Community*. 2018; 26(2): 147–157. Doi: 10.1111/hsc.12367.
33. Gorenko JA, et al. Social isolation and psychological distress among older adults related to covid-19: a narrative review of remotely-delivered interventions and

- recommendations. *Journal of Applied Gerontology*. 2021; 40(1): 3–13 . Doi: 10.1177/0733464820958550.
34. Chu H, Donato-Woodger S, Dainton DJ. Competing crises: COVID-19 countermeasures and social isolation among older adults in long term care. *Journal of Advanced Nursing*. 2020; 76(10):2456-2459. Doi: 10.1111/jan.14467.
35. Fadiloğlu Ç, Yaşlılıkta Psikososyal Sorunlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 1992; 8(2): 63-73.
36. Lai DWL, Li J, Ou X, Li CYP. Effectiveness of a peer-based intervention on loneliness and social isolation of older Chinese immigrants in Canada: a randomized controlled trial. *BMC Geriatrics*. 2020; 20:356 Doi: <https://doi.org/10.1186/s12877-020-01756-9>.
37. Rawtaer I, et al, Psychosocial interventions with art, music, Tai Chi and mindfulness for subsyndromal depression and anxiety in older adults: A naturalistic study in Singapore. *Asia-Pacific Psychiatry*. 2015; 7: 240-250. Doi: 10.1111/appy.12201.
38. Tereci D, ve ark. Yaşlılık kavramına bir bakış. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*. 2016; 16(1): 84-116.
39. Pamuk D. Yaşlı bireylerin yaşamında evcil hayvanların rolü. *Mediterranean Journal of Humanities*. 2015; V/2 (2015): 297-306. Doi: 10.13114/MJH.2015214573.
40. Robinson NL, Cottier TV, Kanavagh DJ. Psychosocial health interventions by social robots: systematic review of randomized controlled trials. *Journal of Medical Internet Research*. 2019; 21(5):e13203. Doi: 10.2196/13203.
41. Menzies RE, Zuccala M, Sharpe L, et al, The effects of psychosocial interventions on death anxiety: A meta-analysis and systematic review of randomised controlled trials. *Journal of Anxiety Disorders*. 2018; 59: 64–73. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2018.09.004>.